

Learning When You Least Expect It

Source Sheet by Effie Klein

סידור אשכנז, ימי חול, מעריב, עמידה, מודים
 בחנוכה ופורים אומרים כאן ועל הנסים: על הנסים ועל הפרקן ועל הגבורות
 ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה:
 לחנוכה: בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול תשמונאי ובניו. כשעמדה מלכות יון
 הרשעה על עמך ישראל להשפיתם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך: ואתה
 ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם. רבת את ריבם. זנת את דינם. נקמת את
 נקמתם. מסרת גבורים ביד חלשים. ורבים ביד מעטים. וטמאים ביד טהורים.
 ורשעים ביד צדיקים. וזדים ביד עוסקי תורתך. וליך עשית שם גדול וקדוש
 בעולמך. ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקן כהיום הזה: ואחר כן באו
 בניה לדביר ביתך. ופנו את היכלך. וטהרו את מקדשך. והדליקו גרות בחצרות
 קדשך. וקבעו שמונת ימי תנבה אלו. להודות ולהלל לשמך הגדול:

Siddur Ashkenaz, Weekday, Maariv, Amidah, Thanksgiving

...

ברכות כ"ט א'ו'-ז'

ולא והא תנן אל תאמין בעצמך עד יום מותך שהרי יוחנן כהן גדול שמש
 בכהונה גדולה שמנים שנה ולבסוף נעשה צדוקי
 אמר אביי הוא ינאי הוא יוחנן רבא אמר ינאי לחוד ויוחנן לחוד ינאי רשע
 מעיקרו ויוחנן צדיק מעיקרו הניחא לאביי אלא לרבא קשיא

Berakhot 29a:6-7

The Gemara asks: **And** does he **not** become wicked? **Didn't we learn** in a
 mishna: **Do not be sure of yourself until the day you die, as Yohanan the**

High Priest served in the High Priesthood for eighty years and ultimately became a Sadducee. Even one who is outstanding in his righteousness can become a heretic.

Abaye responded: He is Yannai he is Yoḥanan. In other words, from its inception, the entire Hasmonean dynasty had the same positive attitude toward the Sadducees, and there was no distinction between Yoḥanan Hyrcanus and Alexander Yannai. Yoḥanan the High Priest had Sadducee leanings from the outset. **Rava said: Yannai is distinct and Yoḥanan is distinct.** They did not share the same position in this regard. **Yannai was wicked from the outset and Yoḥanan was righteous from the outset.** If so, **it works out well according to Abaye's opinion; however, according to Rava's opinion, it is difficult.** How could Yoḥanan, a righteous individual, have changed and turned wicked?

משנה אבות ב':ד'

(ד) הוא הָיָה אֹמֵר, עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנִי, כְּדֵי לְשַׁעֲשֵׂה רְצוֹנִי כְּרְצוֹנִי. בְּטַל רְצוֹנִי מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדֵי לְשַׁבְּטַל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנִי. הִלֵּל אֹמֵר, אַל תִּפְרָשׁ מִן הַצְּבוּר, וְאַל תִּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, וְאַל תִּדְּוֵן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שְׂתַגִּיעַ לְמִקוּמוֹ, וְאַל תֹּאמֶר דְּבַר שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְשַׁמֵּעַ, שְׂסוּפוּ לְהִשְׁמַע. וְאַל תֹּאמֶר לְכַשְׁאֲפֹנָה אֲשֶׁנָּה, שְׂמָא לֹא תִפְנֶה:

Pirkei Avot 2:4

(4) He was accustomed to say: Make His [God's] will like your will, so that He will make your will like His will. Nullify your will to His will, so that He will nullify the will of others to your will. Hillel says: Do not separate yourself from the community. Do not believe in yourself until the day of your death. Do not judge your fellow until you come to his place. Do not say something that cannot be heard, for in the end it will be heard. Do not say, "When I will be available I will study [Torah]," lest you never become available.

רבינו יונה על פרקי אבות ב':ד':ז'

(ז) ואל תאמן בעצמך עד יום מותך. הוא נדרש בין להסידות בין לאמונה שאע"פ שנתכנה לך רוח אמונה ונכונה לא תהיה צדיק בעיניך. ולא תאמר כמה ימים לא פעלתי און הכרחתי את יצרי ואני יכול עליו ונוצה כבר נשבר ואנחנו נמלטנו ולא יכול להטותו מן הדרך הישרה. והוא אויב ואורב אליך בהמצאו אותך פעמים עוסק במלאכתך ולא לומד ולא חושב בדברי אלהים חיים מרקד לפניך ומדבר אל לבך להטותך לשוט בארץ ולהלך בדרך לא עבר בה איש טוב ולא ישב שם ואולי כי יכול יוכל ותלקח נפשך בידו. לכן השמר לך ושמור נפשך מאד ופחדו מעליך אל תרחק ועשית בחכמתך אם איש חכם אתה לשום עיניך ולבך תמיד על דרכיך עד לא יוכל להתקרב אליך כל ימי חיך. ועל זה נאמר ואל תאמן בעצמך עד יום מותך. גם לענין האמונה נאמר הדבר הזה לבל תלמוד מן המינין ואפילו מן הדברי' האמתיים כי פגיעתן רעה פן יפתוך חטאים ולדבריהם תאבה כי הם מושכין את הלב. ואל תאמין בעצמך עד יום מותך לאמר אשמיעם. ואם תאמר הטוב אקבל ואת הרע לא אקבל. שלא תסמוך על דעתך כאשר סמך ר' מאיר בלמדו לפני אלישע אחר המין כדאיתא במס' חגיגה שאמרו עליו על דרך משל רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק. ולא כל בני אדם שוין כאשר אתה מוצא ביוחנן כהן גדול ששימש בכהונה גדולה (שבעים) [שמונים] שנה ולבסוף נעשה צדוקי (ברכות כט.). כי בשמוע אותם אפילו בדברי תורה יש בדבר עונש גדול עד מאוד וכדאמרינן (ע"ז ט"ז ע"ב) על אותו חכם שנמסר למינין ואמרו לו שמא מינות שמעת והנאך וכו':

Rabbeinu Yonah on Pirkei Avot 2:4:7

(7) **Do not believe in yourself until the day of your death:** This is learned out to be both about piety and about faith - that even though you have been fitted with a faithful and proper spirit, you should not be righteous in your (own) eyes. And you should not say, "How many days have I not done any iniquity - I have defeated my impulse and I am able [to overcome] it - it is beaten, already 'broken, and we have escaped' and it cannot divert [me] from the straight path." But it is an enemy and seeks to ambush you when it finds you sometimes involved in your work and not studying and not thinking about words of the living God - it will then dance in front of you and speak to your heart to divert you to 'roam in the earth and to walk' in a path 'that no good man has trodden or sat there.' And maybe it can [thus overcome you] and your soul will be taken in its hand. And so 'guard yourself and guard your

soul much,' and do not distance its fear from you, and 'act with your wisdom' if you are a wise man to always place your eyes and your heart upon its ways, until it not be able to come close to you all the days of your life. And about this is it said, "Do not believe in yourself until the day of your death." Also concerning the matter of faith is this thing said, that you not study from the heretics - and not even true things - as their damage is dangerous, lest the sinners seduce you and you desire their words - as they pull in the heart. "And do not believe in yourself until the day of your death," to say, "I will listen to them." And if you might say, "I will accept the good and the bad I will not accept"; you should not rely upon your intellect, as Rabbi Meir [did] in his studying in front of Elisha the Other, the heretic. [This] is found in Tractate Chagigah 15b - they said about him metaphorically, "he found a pomegranate, he ate the inside, he threw out the peel. [However,] not all people are the same. **As you find Yochanan the High Priest who served in the High Priesthood (seventy) [eighty] years, and in the end became a Sadducee (Berakhot 29a).** As there is a very big punishment for even listening to them [speaking] words of Torah; and as we say (Avodah Zarah 16b) about that sage that was delivered to the heretics; and they said to him, "Maybe you heard heresy and it gave you pleasure, etc."

יומא כ"ט א:ה'

והא איכא חנוכה ניתנה לכתוב קא אמרינן

Yoma 29a:5

The Gemara asks: **But isn't there** the miracle of **Hanukkah**, which was performed many years later? The Gemara answers: It is true that additional miracles were performed after the miracle of Purim; however, it is with regard to miracles for which permission **was granted to write** them in the Bible that **we are saying** that the miracle of Purim was the last one.

דברים י"ז:א

(יא) על-פי התורה אשר יורוה ועל-המשפט אשר-יאמרו לה פעשה לא תסור
 מו-הדבר אשר-יגידו לה ימיו ושמאל:

Deuteronomy 17:11

(11) You shall act in accordance with the instructions given you and the ruling handed down to you; you must not deviate from the verdict that they announce to you either to the right or to the left.

משנה אבות ד' א'

(א) בן זומא אומר, איזהו חכם, הלומד מכל אדם, שנאמר (תהלים קיט) מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי.

Pirkei Avot 4:1

(1) Ben Zoma says: Who is the wise one? He who learns from all men, as it says, "I have acquired understanding from all my teachers" (Psalms 119:99).

Source Sheet created on Sefaria by Effie Klein